

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jakub Makový

Česká školní inspekce a její inspekční činnost

Bakalářská práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Česká školní inspekce a její inspekční činnost* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 78327 znaků včetně mezer.

V Olomouci dne 29.3.2023

Jakub Makový

Zde bych chtěl poděkovat vedoucí své bakalářské práce, Mgr. Petře Melotíkové, Ph.D., za její čas, ochotu, trpělivost a rady, jež mi poskytla při zpracovávání této práce.

Obsah

Seznam zkratek.....	5
Úvod.....	6
1. Charakteristika ČŠI	8
1.1 Historie.....	8
1.1.1 Období do roku 1918.....	8
1.1.2 Období od roku 1918.....	9
1.2 Organizace ČŠI.....	10
2. Postavení ČŠI	12
3. Inspekční činnost ČŠI.....	14
3.1 Správní dozor a inspekce	14
3.2 Vykonavatelé	15
3.2.1 Služební poměr a předpoklady.....	16
3.2.2 Práva a povinnosti	17
3.3 Dozorované subjekty	20
3.4 Zahájení inspekce	21
3.5 Forma a průběh	22
3.6 Součásti inspekční činnosti.....	24
3.6.1 Hodnocení	25
3.6.2 Kontrola.....	26
3.7 Výstupy činnosti	27
3.7.1 Inspekční zpráva.....	27
3.7.2 Protokol o kontrole.....	29
3.7.3 Tematická zpráva	29
3.7.4 Výroční zprávy	30
3.8 Možnosti obrany	31
3.8.1 Připomínky a námitky	31
3.8.2 Další způsoby obrany	32
3.9 Vývoj inspekční činnosti.....	34
Závěr.....	36
Seznam zdrojů	37
Abstrakt	42
Klíčová slova	43

Seznam zkratk

ČŠI	Česká školní inspekce
ČR	Česká republika
kontrolní řád	zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů
Listina základních práv a svobod	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky
MŠ	mateřské školy
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NSS	Nejvyšší správní soud
služební zákon	zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů
správní řád	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
SŠ	střední školy
školský zákon	zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ÚŠI	ústřední školní inspektor
VOP	Veřejný ochránce práv
VOŠ	vyšší odborné školy
zákon o účetnictví	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
ZŠ	základní školy
ZUŠ	základní umělecké školy

Úvod

Právo na vzdělání, zajišťované v České republice (dále jen „ČR“) školami a obdobnými institucemi, je jedním ze základních sociálních práv. Možnost řádného a efektivního uplatňování tohoto práva v těchto institucích vede mimo jiné ke zvyšování úrovně celkové vzdělanosti národa. Aby však mohlo být právo na vzdělání takto realizováno, musí existovat nástroje, pomocí kterých to bude zajištěno. Jedním z těchto instrumentů je Česká školní inspekce (dále jen „ČŠI“), která je od svého vzniku, až do dnešní doby důležitým orgánem v oblasti školství a hlavním subjektem provádějícím jeho hodnocení a kontrolu. Díky jejímu působení získáváme pohled na aktuální stav a historický vývoj poskytování vzdělávání v celé ČR. Na základě informací získaných její činností je možné zlepšovat kvalitu škol a dalších institucí a odstraňovat negativní faktory, které brzdí či znemožňují využívání práva na vzdělání v žádané míře.

Tématem této bakalářské práce je proto ČŠI a její inspekční činnost. Práce se zabývá ČŠI v její současné podobě stanovené nynější právní úpravou. Hlavním záměrem je přiblížit tento úřad jako orgán veřejné správy, jehož stěžejním úkolem je hodnocení a kontrola poskytování vzdělávání. Jedná se o případovou studii, která zkoumá a popisuje postavení ČŠI v systému orgánů veřejné správy a vedle toho i inspekční činnost, kterou provádí. Přínosem této bakalářské práce má být poskytnutí komplexního přehledu těchto dvou témat. Cílem je mimo jiné zjistit a rozvést možné písemné výsledky inspekce a možnosti následné obrany. Téma ČŠI již bylo v minulosti předmětem jiných vysokoškolských kvalifikačních prací, nicméně tato se zaměřuje krom jejího postavení konkrétně pouze na inspekční činnost a nikoliv veškeré úkoly, které jsou součástí její působnosti.

Práce čerpá z řady primárních a sekundárních zdrojů. Těmi nejzásadnějšími jsou právní předpisy upravující danou problematiku, judikatura soudů, dokumenty vydané ČŠI a jinými orgány, monografie vztahující se k obecným pojmům či přímo k této problematice, nebo oficiální internetové stránky ČŠI, které poskytují množství důležitých informací o jejím fungování. Celkově tedy existuje dostatečné množství kvalitních zdrojů s jejichž pomocí tato práce téma zpracovává.

Struktura práce se skládá z jednotlivých kapitol a podkapitol, které se věnují konkrétním tématům. V první části je charakterizována ČŠI, dále jsou zvýrazněny významné momenty z historie dozoru nad školami a nakonec je přiblížena organizace tohoto úřadu. Část druhá se zabývá postavením ČŠI v kontextu systému orgánů veřejné správy. Nejobsáhlejší třetí část práce podrobně popisuje inspekční činnost. V této kapitole jsou zahrnuty jednotlivé

podkapitoly věnující se pojmům správní dozor a inspekce, subjektům vykonávajícím inspekce, včetně předpokladů pro výkon funkce a jejich práv a povinností, či kontrolovaným osobám. Další podkapitoly popisují jednotlivé způsoby zahájení, formu, průběh a součásti inspekční činnosti. Mimo to se tato část zabývá také jednotlivými výstupy, možnostmi obrany proti postupu ČŠI a podobou vývoje inspekční činnosti za posledním 5 uplynulých školních let.

1. Charakteristika ČŠI

ČŠI je samostatný správní úřad, jehož existence je v současné době zakotvena v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „školský zákon“). Jedná se o správní úřad, jehož primárním účelem existence je hodnocení a kontrola vzdělávání a samotné vzdělávací soustavy v ČR.¹ V současné době je hlavním kontrolním a hodnotícím subjektem v oblasti školství. Vedle tohoto úřadu provádí kontrolu také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), územně samosprávné celky či samotné školy a školská zařízení. Například MŠMT kontroluje zejména „využívání finančních prostředků, které přiděluje ze státního rozpočtu.“² Samy vzdělávací instituce pak provádí i vnitřní hodnocení svého chodu.³ Jako samostatný úřad byla zřízena ke dni 13. prosince 1990, a to schválením zákona České národní rady č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, jehož část šestá se v § 18 a § 19 věnovala právě ČŠI a stanovovala její zřízení jako orgánu státní správy.

1.1 Historie

1.1.1 Období do roku 1918

V době před vládou císařovny Marie Terezie bylo školství záležitostí, která nenáležela státu, a tak existovalo množství různých škol, které se mimo jiné lišily právě školním dozorem. Hlavní roli v rámci kontroly většiny škol v této době zastávala církev. Vedle ní však také vykonávaly působnost například městské rady, které vykonávaly dozor nad městskými školami.⁴ V tomto období působil významný pedagog Jan Amos Komenský, jenž ve svém díle *Navržením krátké o obnově škol v Království českém* představil ideu vzniku úřadu, který by hlídal dodržování pravidel a napomáhal školám.⁵

Za vlády Marie Terezie a Josefa II. se školství stalo státní záležitostí.⁶ Církev však stále vykonávala v této oblasti určitou působnost, a to například skrze dozor na místní úrovni, který vykonával vedle světského dozorce, dohlížejícího na ekonomické záležitosti, i místní farář.⁷ Dále byla kontrola zajištěna pomocí okresního školdozorce, kterým rovněž mohl být zástupce

¹ Česká školní inspekce. *O nás* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 20. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/O-nas>

² HORÁKOVÁ, Monika. In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 206.

³ Tamtéž, s. 198.

⁴ BARTOŠOVÁ, Jana a kol. *Od školdozorce k inspektorovi: historie školní inspekce*. Praha: Česká školní inspekce ve spolupráci s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského, 2019, s. 11.

⁵ Tamtéž, s. 17.

⁶ Tamtéž, s. 21.

⁷ Tamtéž, s. 27.

katolické církve, zde už ale pouze v případě schválení státní správou.⁸ Nejvyšším úřadem byla Zemská školní inspekce⁹, kde již církev zastoupena nebyla. Josef II. pokračoval v reformní činnosti své matky a nadále omezoval moc katolické církve. K posílení státního dozoru nad školami bylo v roce 1786 vydáno nařízení Josefa II. o ustanovení krajských školních komisařů. Na výkon této funkce byly stanoveny požadavky, jejichž splnění se ověřovalo prostřednictvím vykonání zkoušky.¹⁰

Za pozdější vlády Františka II. došlo k částečnému návratu k situaci před působením Marie Terezie a Josefa II., jelikož byl školní dozor znovu předán církvi, jejíž postavení posílilo. Církevní zástupce konal jednou za rok vizitace škol, z nichž byly zpracovávány protokoly, které byly významné pro hodnocení škol a následné poskytování financí.¹¹ K dalšímu posílení vlivu církve ve školství došlo v roce 1855, vydáním císařského patentu, který mimo jiné stanovoval to, že dozor nad obecnými katolickými školami připadá církvi a že školní inspektoři jsou jmenováni na návrh biskupů.¹² Tato dohoda byla později v roce 1868 nahrazena zákonem upravujícím vztah školství a církve, jenž přispěl ke vzniku nové kontrolní soustavy zahrnující zemskou, okresní a místní školní radu.¹³

1.1.2 Období od roku 1918

Po vzniku samostatné Československé republiky se projevovaly problémy v nejednotnosti legislativy nejen na úseku školství. Tyto rozdíly byly postupně odstraňovány. Dozor nad školami byl vyřešen v rámci okresů a prováděli ho okresní školní inspektoři, spadající pod okresní školní výbor.¹⁴ Instančně výše byla zemská školní rada, zastřešující kontrolu škol v rámci Českých zemí skrze zemské školní inspektory.¹⁵ Pro menšinové školy, které se nacházely v obcích se smíšenou národností, byli ustanoveni inspektoři zvlášť.¹⁶

V období Protektorátu Čechy a Morava byla inspekce škol výrazně změněna v souvislosti se snahou o kontrolu nad obyvatelstvem. Okresní školní výbory přestaly fungovat v roce 1943 a pod nacistickým nátlakem se přeorientovaly i cíle kontroly. „*Inspekční činnost*

⁸ Tamtéž, s. 24.

⁹ Tamtéž, s. 24.

¹⁰ Tamtéž, s. 28.

¹¹ Tamtéž, s. 35-36.

¹² Článek VIII císařského patentu č. 195/1855 ř.z., kterým se vyhláší ujednání (konkordát) uzavřená mezi Svatou Stolicí a Rakouským císařstvím. Dostupné z: <http://specp.prf.cuni.cz/lex/195-1855.htm>

¹³ BARTOŠOVÁ, Jana a kol. *Od školdozorce k inspektorovi: historie školní inspekce*. Praha: Česká školní inspekce ve spolupráci s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského, 2019, s. 49.

¹⁴ Tamtéž, s. 75.

¹⁵ Tamtéž, s. 78.

¹⁶ Tamtéž, s. 80.

se soustředila především na kontrolu ideologické náplně učiva, méně pak na pedagogickou činnost učitele.“¹⁷

Již před nastoupením komunistického režimu vznikly, oficiálně nařízením vlády č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, nové orgány státní správy zvané národní výbory, na třech úrovních, a to místní, okresní a zemské. Ty byly podřízeny vládě.¹⁸ Při výborech byly také na třech stupních znovu obnoveny školní rady, což se však týkalo pouze Čech a Moravy. Poté došlo ke sjednocení školské správy pro celou republiku a působnost začaly vykonávat již pouze národní výbory skrze své školské referáty, načež byly zřízeny funkce okresních, krajských a ústředních školních inspektorů a také byly stanoveny požadavky pro výkon těchto funkcí.¹⁹

Jak již bylo zmíněno v první kapitole, jako samostatný orgán státní správy byla ČŠI zřízena 13.12.1990 schválením zákona České národní rady č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, tehdy ještě v rámci České a Slovenské Federativní Republiky. Současnou podobu ČŠI stanovil, po vzniku samostatné ČR, až školský zákon s nabytím jeho účinnosti 1.1.2005.

1.2 Organizace ČŠI

Základy organizace ČŠI jsou zakotveny ve školském zákoně. Zde je obsaženo v § 173 členění na ústředí, které má sídlo v Praze a inspektoráty ČŠI.²⁰ Inspektorátů je celkem 14 a jejich správní obvody jsou shodné s územím krajů jako vyšších územně samosprávných celků a jejich sídla se nacházejí vždy v příslušném krajském městě.²¹ Zákon dále stanoví v § 173 odstavci 3 již jen to, že v čele ČŠI stojí ústřední inspektor (dále jen „ÚŠI“) a že pro vznik a zánik jeho postavení se uplatní zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „služební zákon“). Na základě toho lze dovodit, že se jedná správní úřad založený na monokratickém principu, což znamená, že rozhodování o záležitostech spadajících do působnosti ČŠI je primárně vůlí jedné osoby²², a to právě ÚŠI. Dle § 10 odstavce 1 písmena d) je služebním orgánem, rozhodujícím o věcech služebního poměru, vůči ÚŠI ministr školství, mládeže a tělovýchovy, případně státní tajemník MŠMT.²³

¹⁷ Tamtéž, s. 86.

¹⁸ § 1 odstavec 3 nařízení vlády č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů.

¹⁹ BARTOŠOVÁ, Jana a kol. *Od školdozorce k inspektorovi: historie školní inspekce*. Praha: Česká školní inspekce ve spolupráci s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského, 2019, s. 91.

²⁰ § 173 odstavec 2 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ Česká školní inspekce. *Krajské inspektoráty* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 15.12.2022]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Kontakty/Krajske-inspektoraty>

²² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo. Obecná část*. 2.vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 79-80.

²³ § 10 odstavec 1 písmeno d) zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

K provedení školského zákona slouží vyhláška MŠMT č. 17/2005 Sb., o podrobnějších podmínkách organizace ČŠI a výkonu inspekční činnosti, ve znění pozdějších předpisů. V § 1 tohoto podzákoného právního předpisu je rozvedena tato problematika v podobě pouze dvou odstavců. § 1 odstavec 1 stanovuje, že „v čele jednotlivých inspektorátů České školní inspekce je ředitel inspektorátu.“²⁴ § 1 odstavec 2 pak obsahuje způsob označení jednotlivých pracovišť. Právní úprava tak v tomto ohledu není příliš obsáhlá, což však nevnímám jako problém, jelikož to, co neupravují všeobecně závazné právní předpisy je následně obsaženo v předpisech vnitřních na interní úrovni v rámci ČŠI.

Bližší pohled na organizaci tohoto úřadu nabízí například Schéma organizační struktury, jež je přílohou Organizačního řádu ČŠI.²⁵ Tento dokument naznačuje také existenci funkce náměstka ÚŠI, jako jeho zástupce. Dále z něj lze vyčíst rozdělení správního úřadu na několik oddělení a odborů, z nichž některé se týkají vnitřní správy ČŠI a jiné jejího vnějšího působení. Důležitý je zejména odbor inspekčních činností, pod který následně spadají jednotlivé krajské inspektoráty.²⁶ Samotné inspekční návštěvy pak provádí školní inspektoři a kontrolní pracovníci, kteří jsou ve služebním poměru. Jejich ustanovování, průběh výkonu funkce a skončení služebního poměru se řídí rovněž služebním zákonem. Nepodrobnější úprava organizace je pak obsažena v již zmíněném služebním předpisu s názvem Organizační řád ČŠI, z roku 2020. Přijal jej ÚŠI v souladu s § 11 odstavcem 4 služebního zákona jako vedoucí služebního úřadu. Jedná se o interní předpis, což značí, že je závazný pouze uvnitř struktury ČŠI vůči jejím pracovníkům, a není to pramen práva.

²⁴ § 1 vyhlášky MŠMT č. 17/2005 Sb., o podrobnějších podmínkách organizace České školní inspekce a výkonu inspekční činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ Česká školní inspekce. *Schéma organizační struktury* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2020. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/getattachment/4de72846-8143-47de-8558-97ce3b9328c6/Platne-schema-organizacni-struktury.aspx>

²⁶ Tamtéž.

2. Postavení ČŠI

Jedná se o orgán správy školství. Vyjdeme-li z obecné systematizace veřejné správy, která ji rozděluje na státní správu, samosprávu a ostatní správu,²⁷ správu školství lze zařadit do oblasti státní správy, z čeho vyplývá, že se jedná o vykonavatele státní správy. Státní správu lze dále rozdělit na přímou a nepřímou, podle toho, zda ji vykonává stát prostřednictvím svých subjektů – správa přímá, nebo orgány či osoby odlišné od státu v přenesené působnosti – správa nepřímá.²⁸ ČŠI je dle § 173 odstavce 1 školského zákona organizační složkou státu, z čehož vyplývá, že vykonává státní správu přímou. Jak již bylo zmíněno, jedná se o samostatný správní úřad, tudíž není součástí jiného orgánu státní správy a je správním úřadem v institucionálním pojetí. Název tohoto úřadu výslovně uvádí, že se jedná o inspekci. Inspekce jsou jedny z možných vykonavatelů veřejné správy, přičemž výkon správního dozoru je dominantní či jedinou součástí jejich věcné působnosti.²⁹ Jedná se o takzvané „specializované dozorčí orgány“,“³⁰ pro které je typické, že „jsou zřizovány zákonem jako správní úřady s celostátní působností, podřízené věcně příslušnému ústřednímu správnímu úřadu.“³¹ ČŠI splňuje výše uvedené faktory, jelikož je zřízena školským zákonem, má celostátní územní působnost a je podřízena MŠMT. Podle současného ÚŠI Tomáše Zatloukala, již tento úřad není ryze kontrolním a dozorovým, nýbrž především zajišťuje kvalitnější vzdělávání a vzdělávací soustavu.³²

Současná právní úprava v § 173 odstavci 1 školského zákona přiznává ČŠI postavení organizační složky státu a účetní jednotky.³³ Problematika organizačních složek státu je rozvedena zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Tento právní předpis, ve svém § 3 a následující, zmiňuje mimo jiné to, že nejsou právníckými osobami.³⁴ Z tohoto lze vyvodit, že ČŠI, jakožto organizační složka státu, nemá právní subjektivitu a tak v oblasti správy školství pouze zastupuje stát a jeho zájmy a nevystupuje zde jako samostatný subjekt práva. Postavení účetní jednotky ukládá ČŠI

²⁷ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 25.

²⁸ Tamtéž, s. 26.

²⁹ Tamtéž, s. 235.

³⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 210.

³¹ Tamtéž.

³² BARTOŠOVÁ, Jana a kol. *Od školdozorce k inspektorovi: historie školní inspekce*. Praha: Česká školní inspekce ve spolupráci s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského, 2019, s. 7.

³³ § 173 odstavec 1 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ § 3 odstavec 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

povinnost vést účetnictví v souladu se zákonem o účetnictví.³⁵ Tento zákon také v § 1 hovoří o organizačních složkách státu jako o účetních jednotkách.³⁶

Školský zákon stanovuje v § 173 a § 174 také působnost tohoto správního úřadu, a to konkrétně územní a věcnou. Územní působnost je celostátní, jelikož ČŠI hodnotí vzdělávání v rámci celého území ČR. Věcná působnost je specializovaná, což znamená, že tento úřad působí pouze v určité oblasti, a je určena okruhem záležitostí, jejichž řešení náleží ČŠI a které jsou uvedeny především v § 174 školského zákona. Významné pro postavení ČŠI v systému veřejné správy je také ustanovení § 173 odstavce 2, věta druhá školského zákona, které zakotvuje její podřízenost vůči MŠMT, jež je ústředním správním úřadem v oblasti správy školství. ČŠI je tak jedna ze dvou organizačních složek státu jemu podřízených. Druhou je Vysokoškolské sportovní centrum MŠMT.³⁷ Rovněž jde o služební úřad podle služebního zákona. Jedná se o „*instituci, u které vykonává státní zaměstnanec státní službu...*“³⁸ Z toho vyplývá, že obsazení pracovních pozic, výkon funkce a také skončení poměru se řídí služebním zákonem. Výslovně je to uvedeno ve školském zákoně pro funkci ÚŠI.³⁹

³⁵ zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ § 1 odstavec 2 písmeno c) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Organizační složky* [online]. msmt.cz, 2023 [cit. 15.12.2023]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/organizacni-slozky-statu>

³⁸ KOPECKÝ, Martin. In: PICHRT, Jan a kol. *Zákon o státní službě. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 26.

³⁹ § 173 odstavec 3 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

3. Inspekční činnost ČŠI

3.1 Správní dozor a inspekce

Dozorem obecně se rozumí jakési dohlížení jednoho subjektu na druhý. Jde o *činnost, která spočívá v pozorování a hodnocení adekvátnosti jednání, zpravidla určité (fyzické) osoby, případně pak i aktivity směřující k nápravě nedostatků*.⁴⁰ Správním dozorem tak lze chápat aktivitu, při které na jedné straně stojí vykonavatel veřejné správy, kterému zákon určuje výkon dozoru jako součást věcné působnosti, a na straně druhé jemu nepodřízený subjekt, jehož činnost a fungování jsou předmětem správního dozoru. Nejedná se tedy o jakýsi vnitřní dozor v rámci systému veřejné správy, ale o vystupování vůči osobám stojícím mimo něj. Spočívá v pozorování fungování subjektu, jeho porovnávání se žádoucím stavem a případně rovněž navrhování či ukládání opatření k nápravě zjištěných nedostatků, jestliže jsou potřeba. Především se jedná o sledování souladu s právním řádem.⁴¹ Právní úprava však místo tohoto sousloví častěji používá pojmy jako jsou kontrola, dozor, nebo inspekce, které nicméně ne vždy znamenají totéž a nalézají se mezi nimi odchylky.

V případě ČŠI jde zejména o správní dozor průběžný, probíhající za fungování sledovaných subjektů. Vedle něj existuje i dozor předběžný (preventivní), vykonávaný předem, často jako podmínka pro další postup, například pro vydání povolení, a dozor následný, spočívající v revizi něčeho, co již proběhlo a skončilo.⁴² Preventivní dozor lze spatřovat v § 174 odstavci 7 školského zákona, kde je zakotveno provádění činnosti ČŠI na žádost před přiznáním dotace škole či školskému zařízení, o čemž je podrobněji pojednáváno v kapitole s názvem Zahájení inspekce. Následný dozor může představovat činnost prováděná na základě stížnosti na školu či školské zařízení, spadající do působnosti ČŠI, kdy předmětem stížnosti může být i jednání, které již bylo ukončeno. Iniciací aktivit za pomoci stížnosti se rovněž zabývá kapitola Zahájení inspekce.

Sledovanými subjekty jsou školy, školská zařízení a další místa, kde probíhá vzdělávání osob, pod kterými si lze představit například různé dílny a další zařízení, kde se vykonává odborná praxe. Všechny tyto subjekty musejí být zapsány ve školském rejstříku.⁴³ Podrobněji se jimi zabývá kapitola Dozorované subjekty. Předmětem pozorování je plnění povinností,

⁴⁰ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 227.

⁴¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo. Obecná část*. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2021, s. 208.

⁴² Tamtéž, s. 312.

⁴³ § 174 odstavec 2 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

kteře pro dozorovaný subjekt vyplývají nejen ze školského zákona, ale i z dalších právních předpisů či správních aktů.

Dále je potřeba vymežit, co je to samotná inspekční činnost, respektive inspekce, rozuměno činnost člověka. V kontextu systému orgánů veřejné správy byl tento pojem představen již v kapitole 2. Ačkoliv výraz velmi často sdílí stejné či obdobné významové pojetí s pojmy jako například kontrola či dohled, tak i přesto se jeho obsah do značné míry odlišuje. Samotný pojem je odvozen z latinského slova *inspicere*, což po rozboru a překladu termínu znamená „...*dívat se dovnitř, hledět dovnitř, nahlížet, prohlížet, pozorovat, zpytovat, zkoumat - ve smyslu odborného vhledu do jádra problematiky.*“⁴⁴ Obecně se dá uvést, že slovo inspekce, oproti jeho, na první pohled, synonymům, má širší význam.

Inspekce v sobě zahrnuje také prvek hodnotící. V něm se projevuje jakási subjektivita. Veškeré aspekty zkoumání v rámci inspekce nelze zhodnotit jen z hlediska jejich souladu s právem, nýbrž je zapotřebí, aby je osoba nahlížející do dané struktury posoudila i na základě svého osobního názoru. V minulosti se objevovaly pokusy o odstranění takového postupu, které volaly i po tom, aby se ČŠI omezila pouze na kontrolu právních předpisů a využívání finančních prostředků.⁴⁵ To vykonává dodnes, nicméně vedle toho si zachovala svou hodnotící činnost a poskytuje důležité informace, na základě kterých lze pozorovat a zdokonalovat vzdělávací soustavu v ČR. Z mého pohledu je naprosto vhodné, aby tato subjektivita do inspekce vstupovala, jelikož bez ní by nebylo hodnocení tak efektivní. Na druhou stranu se však také připojuji k názoru, že je potřeba omezovat její uplatnění tak, aby nedocházelo například k libovůli pracovníků ČŠI. Právní předpisy vytvářející rámec pro výkon inspekční činnosti jsou především školský zákon, který stanovuje její základní obsah, ale dále i například zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „kontrolní řád“), jenž obsahuje základní instituty vztahující se na ČŠI, zejména práva a povinnosti pracovníků nebo dozorovaných subjektů. Vedle těchto dvou zákonů postupuje ČŠI dle řady dalších právních předpisů.

3.2 Vykonavatelé

Vykonavatelé inspekční činnosti jsou dle § 174 odstavce 9 školského zákona školní inspektoři, kontrolní pracovníci a též přizvané osoby. Ti se při svém působení řídí školským zákonem, ale mimo něj i interními předpisy. Takovým vnitřním předpisem je například Inspekční řád, jenž rozvádí a konkretizuje zákonná ustanovení upravující průběh inspekce na

⁴⁴ MĚŘINSKÁ, Jitka. Kontrola versus inspekce. *Pedagogická orientace*, 2002, roč. 12, č. 3, s. 81.

⁴⁵ Tamtéž, s. 82-83.

interní úrovni a zavazuje tak osoby uvnitř struktury ČŠI. Pracovníci operují v inspekčních týmech, které jsou vždy složeny minimálně ze dvou jedinců.⁴⁶ V čele týmu stojí jeho vedoucí. Osoba stanovená jako člen inspekčního týmu může být v jejím průběhu vyloučena, a to ze dvou důvodů. První z nich se objevuje, ve specifických podobách odpovídajících konkrétním sférám, v různých oblastech veřejné správy a jsou jím důvodné obavy, že by se u osoby mohla projevit podjatost kvůli jejímu vztahu buďto k předmětu kontroly či k samotnému kontrolovanému subjektu. Druhý důvod pro vyloučení pak nastává, jestliže člen týmu neplní v rámci inspekční činnosti své stanovené úkoly řádně a včas. Zde však vyloučení předchází písemná výzva.⁴⁷

Jak školní inspektor, tak i kontrolní pracovník mají postavení úřední osoby dle § 127 odstavce 1 písmena d) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), který jim zaručuje zvýšenou míru ochrany z pohledu trestního práva, ale i širší trestněprávní odpovědnost. Příkladem ochrany je trestný čin násilí proti úřední osobě, zakotvený v § 325 trestního zákoníku, který lze spáchat pouze vůči úředním osobám. Naopak rozšířená trestněprávní odpovědnost se projevuje například v § 329 trestního zákoníku, který upravuje trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby, jehož pachatelem může být jen úřední osoba.

3.2.1 Služební poměr a předpoklady

Na výkon této funkce jsou kladeny určité požadavky, které musejí potenciální zájemci splňovat. Ty generální vyplývají z obecné úpravy obsažené ve služebním zákoně, jenž se vztahuje na obě funkce. Jedná se o služební místo a tudíž je obsazeno na základě výběrového řízení, které jakožto služební orgán vyhláší ÚŠI dle § 26 odstavce 6 služebního zákona. Základní jsou požadavky týkající se občanství, plnoletosti, plné svéprávnosti, bezúhonnosti, zdravotní způsobilosti a v neposlední řadě i dosažení požadovaného vzdělání.⁴⁸ Podle § 35 odstavce 1 služebního zákona je nadto dále povinností těchto osob složit úspěšně úřednickou zkoušku. Ačkoliv se jedná o povinnost, je zkouška dle § 35 odstavce 2 zahájena na žádost státního zaměstnance, tudíž i pracovníka ČŠI, který si může nárokovat její konání.⁴⁹

Speciální nároky pro obě funkce uvádí především § 174 odstavcem 9 školského zákona. Co se týče školního inspektora, podmínkou je vysokoškolské vzdělání a k tomu alespoň 5 let

⁴⁶ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činnosti, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 4. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ § 25 odstavce 1 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ KOPECKÝ, Martin. In: PICHRT, Jan a kol. *Zákon o státní službě. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 166.

praxe v pedagogické nebo pedagogicko-psychologické oblasti. Absolvované studium by mělo být ideálně v oboru souvisejícím se školstvím. Mimo to musí disponovat přehledem v oblasti vývoje vzdělávání a znát například současné moderní metody výuky a učební pomůcky.⁵⁰ Z dalších požadavků lze vybrat orientaci v právních normách týkajících se školství a poskytování vzdělávání.⁵¹ Pro kontrolního pracovníka platí lehce odlišné podmínky. Opět je požadováno vysokoškolské vzdělání a pětiletá praxe. Ta se má týkat školství nebo státní správy. § 174 odstavec 9 však upravuje i alternativu, kterou je středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou a vedle toho 20 let praxe. Z mého pohledu jsou uvedené požadavky na výkon těchto funkcí adekvátní, poněvadž oblast vzdělávání je velmi důležitá a vzhledem k tomu je potřeba zajistit kvalitní dozor nad vzdělávacími institucemi, což tyto požadavky umožňují. Třetím subjektem, který může být účasten inspekce ze strany ČŠI je přizvaná osoba, zpravidla externí odborník na okruhy problémů, které jsou součástí dané inspekce. Důvodem přizvání je zájem na dosažení účelu inspekce.⁵² Na její účast není kladeno příliš mnoho obecných požadavků. Jde především o prokázání odbornosti, poučení přizvané osoby o jejích právech a povinnostech a odůvodnění její účasti ve výsledném výstupu.

K ukončení pracovního vztahu ČŠI a jejího pracovníka může dojít z několika důvodů a různými způsoby uvedenými v § 71 a následující služebního zákona. Těmi obecnými jsou smrt pracovníka, prohlášení za mrtvého, či uplynutím doby určité.⁵³ Ze strany ČŠI může dojít k ukončení i z organizačních důvodů, neuspokojivých pracovních výsledků nebo absence splňování některých předpokladů potřebných pro výkon funkce.⁵⁴ Vztah mezi ČŠI a osobami ve služebním poměru může být skončen i na základě žádosti školního inspektora nebo kontrolního pracovníka.⁵⁵ V neposlední řadě stanoví zákonné důvody pro zánik služební zákon, například dovršení určitého věku, omezení na svéprávnosti nebo konkrétní trestná činnost.⁵⁶

3.2.2 Práva a povinnosti

Pro řádný průběh inspekce je potřeba, aby subjekty, které ji vykonávají, měly stanovena práva umožňující dostatečně efektivní postup. Zároveň je ale nutností, aby existovala i řada

⁵⁰ EURYDICE. 10.2 Pracovníci inspekce v předškolním a školním vzdělávání [online].

Eurydice.eacea.ec.europa.eu, 19. září 2022 [cit. 12. února 2022]. Dostupné z:

<https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/pracovnici-inspekce-v-predskolnim-skolnim-vzdelavani>

⁵¹ Tamtéž.

⁵² § 6 odstavec 1 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

⁵³ § 71 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ Tamtéž, § 72 odstavec 1.

⁵⁵ Tamtéž, § 73.

⁵⁶ Tamtéž, § 74.

povinností, a to z toho důvodu, aby se v rámci inspekčních návštěv neprojevovala libovůle a kontrolované subjekty měly jistotu, že bude činnost probíhat dle předem stanoveného rámce. Výčet vychází ze seznamu práv a povinností kontrolního pracovníka, tak jak jej stanovuje kontrolní řád. Zákonný seznam umožňuje dosažení účelu inspekční činnosti, přičemž zároveň respektuje práva subjektů, u kterých k doзору dochází a k tomu i základní zásady činnosti správních orgánů, stanovené úvodními paragrafy zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“).⁵⁷ Téměř ve všech právech a povinnostech je tónpádem možno spatřit jakýsi projev především principu proporcionality, který je omezuje tak, aby sloužily dosažení účelu a cíle inspekce a nemohly být zneužívány. Jedná se o běžnou zásadu v oblasti veřejné správy, která je zakotvena v § 2 odstavci 3 správního řádu.

Oprávnění upravují § 7 a § 8 kontrolního řádu a konkretizuje je sama ČŠI v Inspekčním řádu. Stěžejním pro práci inspektora je právo vstupu do prostor jako jsou stavby, pozemky či pracoviště, kde probíhá praktická výuka. Za stěžejní jej považují, jelikož bez něj by nebylo dojít k samotným inspekčním návštěvám ve školách a školských zařízeních. Proporcionalita se zde projevuje ve výjimce, kterou představuje obydlí ve vlastnictví a užívání kontrolovaného. Dále výčet poskytuje pravomoc požadovat prokázání totožnosti přítomných osob, což je ale podmíněno tím, že buď plní úkoly toho, u koho inspekce probíhá, nebo představují přínos pro dosažení účelu návštěvy. Poté může inspektor po prověřovaném požadovat všechny potřebné podklady vztahující se k jeho práci, užívat jeho technické prostředky v rozsahu nezbytném pro vykonání inspekce a vyžadovat od něj další nutnou součinnost. Jako další je pracovníkům umožněn přístup k osobním údajům spadajícím pod režim ochrany stanovený zvláštními zákony.⁵⁸ Význačným právem je i možnost vytváření obrazových a zvukových záznamů. Zde není výslovně upraveno žádné omezení, ale vzhledem k tomu, že základní zásady působí skrze celý právní řád, tak i zde je nutné je respektovat a nedopouštět se excesů.

Jak již bylo zmíněno, tak kromě množství práv stanovuje kontrolní řád obecně v § 9 i výčet povinností, jenž také konkrétněji upravuje Inspekční řád. První je projevem zásady materiální pravdy, zakotvené v § 3 správního řádu, jelikož ukládá povinnost zjistit takový stav věci, který je nezbytný pro dosažení cíle a naplnění účelu inspekce, a zároveň jej podložit potřebnými doklady. Druhá povinnost spočívá v ochraně práv a oprávněných zájmů osob, které jsou předmětem inspekce. Dále je pracovník ČŠI povinen předložit pověření k inspekční návštěvě a na žádost rovněž prokázat, že je tou osobou, která ji má provést. Zde je vhodné

⁵⁷ § 2 a následující zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ Příkladem tohoto zvláštního zákona je zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

zmínit, jakým způsobem se jednotlivé subjekty prokazují. Školní inspektor a také kontrolní pracovník k tomu využívají svůj služební průkaz, zatímco u přizvaných osob postačuje jejich občanský průkaz.⁵⁹ V případě, kdy pracovník zajistil a disponuje originály různých dokumentů, nastává mu povinnost vystavit potvrzení o jejich zajištění a vrátit je ihned po pominutí důvodů zajištění. Z práva kontrolovaného vyplývá další úkol vykonavatele inspekce, a to umožnit mu účast při inspekční činnosti, což je opět omezeno jejím účelem a cílem. Pokud by dosažení cíle či účelu mohlo být ohroženo touto účastí, pracovník ČŠI ji nemusí umožnit. Podstatná je i povinnost mlčenlivosti o skutečnostech zjištěných při výkonu činnosti, která váže osoby i po případném skončení služebního poměru. Mohou jí být ale zbaveny, a to ÚŠI ve zvláštních případech. Takovým případem může být například zbavení pro účely trestního řízení. Projevem fundamentální zásady zákonnosti, zakotvené mimo jiné v § 2 odstavci 1 správního řádu, je povinnost držet se při své práci rámce stanoveného právními předpisy. Jako další se musí jak školní inspektor, tak kontrolní pracovník, zdržet jakýchkoliv aktivit, které by mohly narušovat důvěru v jeho nepodjatost, součástí čehož je i zákaz zamlčování podstatných skutečností zjištěných při inspekci. Na závěr, avšak ne méně důležitá, je uvedena povinnost vytvořit a poskytnout prověřovanému konkrétní výstup inspekční činnosti. Ze základních principů činnosti správních orgánů lze dovodit i povinnost chovat se zdvořile a pokud je to možné, tak vycházet vstříc dozorovaným subjektům.⁶⁰

⁵⁹ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 5. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

⁶⁰ § 4 odstavec 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

3.3 Dozorované subjekty

Druhou stranou prováděné inspekce je subjekt, který je jejím předmětem. Školský zákon v § 174 odstavci 2 uvádí, že jsou to primárně školy a školská zařízení zapsané ve školském rejstříku, ale také pracoviště, „...*kde se uskutečňuje praktické vyučování nebo odborná praxe*...“⁶¹ Takováto pracoviště musejí disponovat oprávněním k výkonu činnosti v rámci konkrétního oboru a také musejí uzavřít s příslušnou školou smlouvu o podmínkách průběhu praxe.⁶² Školou se rozumí instituce, která poskytuje zájemcům služby vzdělávání podle příslušných vzdělávacích programů.⁶³ Jednotlivými typy škol jsou například mateřské (dále jen „MŠ“), základní (dále jen „ZŠ“), střední (dále „SŠ“), vyšší odborné (dále „VOŠ“) nebo základní umělecké školy (dále „ZUŠ“). Na problematiku vysokých škol se pravomoci ČŠI nevztahují. Školské zařízení pak představuje instituci, jež nabízí služby související se vzděláváním či zajišťuje výchovu. Souhrnně je školský zákon v § 7 odstavci 4 nazývá školskými službami. Pod tímto pojmem si lze představit zejména různé poradny pro pedagogy či žáky, školní jídelny, internáty či střediska volného času.

ČŠI působí i vůči takzvaným zahraničním školám, což jsou instituce se zřizovatelem za hranicemi ČR, avšak vzdělávání poskytují na jejím území podle zahraničních vzdělávacích programů a nezapisují se do školského rejstříku.⁶⁴ Jestliže se žákovi dostává vzdělávání v jeho obydli, po předchozím schválení ředitelem školy, tak ČŠI musí disponovat souhlasem osob jej obývajících, což je projevem již uvedené zásady proporcionality. Bez něj musí inspekce proběhnout po domluvě ve stanoveném termínu přímo ve škole.⁶⁵

Na tomto místě je vhodné uvést i práva a povinnosti, jež ukládá dozorovaným subjektům, kontrolní řád v § 10. Oprávnění kontrolovaných v podstatě odrážejí povinnosti pracovníků ČŠI a taktéž naopak. Osoba, která je předmětem inspekce, tak může požadovat, aby pracovník doložil pověření k jejímu konání a zároveň se prokázal jako příslušný svým průkazem. Dále je oprávněna upozornit na podjatost školního inspektora, kontrolního pracovníka nebo přizvané osoby, čímž lze dosáhnout jejich vyloučení z výkonu inspekce. Poslední dvě práva uvedená v zákonném výčtu se týkají výstupů z inspekční činnosti. Zákon výslovně hovoří pouze o protokolu o kontrole, nicméně tyto možnosti se dle mého mínění vztahují i na inspekční zprávu jako jeden z dalších možných výstupů. Jedná se o oprávnění znát

⁶¹ § 174 odstavec 2 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁶² Tamtéž, § 65 odstavec 2 a § 96 odstavec 2.

⁶³ Tamtéž, § 7 odstavec 2.

⁶⁴ Tamtéž, § 38 odstavec 1 písmeno c).

⁶⁵ Tamtéž, § 174 odstavec 3.

obsah výstupu z provedené inspekce a právo bránit se proti obsahu, což je v podrobnostech zpracováno v jedné z následujících kapitol.

Povinnosti toho, u koho je inspekce prováděna, se vztahují především k jejímu průběhu. Jde o vytvoření vhodných podmínek či vůbec samotné umožnění zahájení inspekční činnosti, ale i o poskytování potřebné součinnosti osobě provádějící inspekční činnost. Pokud jsou zjištěny nedostatky, je subjekt povinen k jejich odstranění na místě, popřípadě bez zbytečného odkladu, a není-li to možné, je mu stanovena lhůta pro jejich odstranění či případnou prevenci. Zároveň musí odeslat zprávu o odstranění nedostatků nebo jejich prevenci ČŠI, jež si ji od něj vyžádá.⁶⁶ Závazek poskytovat součinnost vztahuje kontrolní řád i na takzvané povinné osoby, pokud to neprovede nebo nemůže provést sám prověřovaný. Takovou osobou se rozumí ten, kdo má vůči dozorovanému subjektu určitý vztah.⁶⁷ Typicky jde o zaměstnance školy nebo školského zařízení.

3.4 Zahájení inspekce

Inspekční činnost je zahajována ex offo, na žádost, z podnětu nebo na základě stížnosti či petice.⁶⁸ Prvním způsobem, jak provést inspekci z moci úřední je, dle § 174 odstavce 5 školského zákona, na základě schváleného Plánu hlavních úkolů ČSI na daný rok. Návrh na schválení dokumentu podává ÚŠI a rozhoduje o něm ministr školství, mládeže a tělovýchovy.⁶⁹ Obsahem jsou cíle a úkoly ČŠI na daný rok. Takto komplexně realizovaná inspekční činnost je prováděna pravidelně v rámci takzvaného inspekčního cyklu. Ten vyjadřuje délku doby mezi jednotlivými plánovanými návštěvami. Do konce roku 2013 bylo toto období tříleté, což však nebylo možné kvalitně splňovat vzhledem k množství škol a školských zařízení. Od roku 2014 je proto cyklus prodloužen na dvojnásobek a v současné době dochází k těmto inspekcím jednou za 6 let.⁷⁰ Podle mého přesvědčení je šestiletý cyklus dostačující, jelikož nebrání tomu, aby mezi jednotlivými návštěvami probíhaly i další inspekce, zahájené například na základě stížnosti.

Další způsoby, jak lze iniciovat zahájení činnosti jsou upraveny § 174 odstavcem 6 školského zákona, a jsou to podnět, stížnost či petice spadající do působnosti tohoto úřadu.

⁶⁶ § 10 odstavec 2 kontrolního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ Tamtéž, § 5 odstavec 2 písmeno a).

⁶⁸ RIGEL, Filip. In: RIGEL, Filip a kol. *Školský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 763. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

⁶⁹ § 174 odstavec 5 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ Česká školní inspekce. *Koncepční záměry inspekční činnosti České školní inspekce na období 2014-2020* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2013, s. 4. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Ostatn%c3%ad/Koncepcni_zamery_2014_2020.pdf

Institut podnětu je obecně upraven v § 42 správního řádu. ČŠI má jako správní orgán povinnost tyto podněty přijímat, nicméně není nutností, aby provedla inspekční činnost, jelikož podání podnětu nezakládá nárok na její zahájení. ČŠI musí podatele informovat o tom, zda-li byla inspekce zahájena nebo ne, jestliže o to osoba požádá.⁷¹ V případě stížnosti se právní úprava obsažená v § 175 správního řádu nepoužije, jelikož nesměruje proti pracovníkům, ale proti škole či školskému zařízení. Na rozdíl od podnětu lze tento způsob považovat za účinnější. Školský zákon v § 174 odstavci 6 totiž uvádí, že ČŠI prověřuje všechna tvrzení v ní uvedená. Výsledná zjištění jsou zaslána zřizovateli školy nebo školského zařízení, který je následně povinen vyrozumět ve stanovené lhůtě ČŠI o „*vyřízení stížnosti a případných opatřeních přijatých k nápravě.*“⁷² Formu zahájení na základě petice školský zákon blíže nespecifikuje, a proto je potřeba postupovat podle zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním, ve znění pozdějších předpisů. Na základě § 5 tohoto zákona je ČŠI, jako její adresát, povinna přijmout petici, jež splňuje požadované náležitosti a ve lhůtě 30 dnů musí odpovědět podateli.

V neposlední řadě lze podat žádost. Ta s sebou nese právní nárok na zahájení inspekční činnosti, který se ale týká pouze hodnocení poskytování vzdělávání a poradenských služeb, posuzování školních vzdělávacích programů a kontroly souladu s právním řádem.⁷³ Zároveň musí být tato žádost podána za účelem přiznání dotací podle zákona č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje pravidla pro udělení finančních prostředků. Poslední podmínkou je to, že nemůže být žádosti vyhověno, jestliže stále běží instituci lhůta, která jí byla vytyčena k odstranění dříve zjištěných nedostatků.⁷⁴

3.5 Forma a průběh

Pracovníci ČŠI mohou provádět své úkoly v rámci inspekční činnosti dvěma způsoby. Prvním je osobní přítomnost inspekčního týmu v podobě návštěvy školy, školského zařízení či obdobné instituce. Při plánování vizitací postupuje ČŠI tak, aby mimo jiné respektovala základní princip minimálního zatěžování osob⁷⁵ a také zásadu spolupráce.⁷⁶ Toho dosahuje například koordinací svého jednání s dalšími úřady vykonávajícími kontrolu dané instituce, užíváním informací získaných z dřívějšího působení nebo z databází jiných orgánů státní

⁷¹ § 42 správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

⁷² § 174 odstavec 6 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ Tamtéž, odstavec 7.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ § 6 odstavec 2 správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁶ Tamtéž, § 8 odstavec 2.

správy, či přípravou inspekce na příslušném inspektorátu ČŠI.⁷⁷ Samotnou návštěvu je potřeba minimálně 10 pracovních dnů před jejím zahájením oznámit. Oznámení obsahuje zejména datum započetí a odhadovaného ukončení inspekce, rozvrh postupu inspektorů nebo dokumenty, jež je nutno poskytnout pracovníkům ČŠI. Stejně jako v jiných případech je i zde výjimečně zásada uvědomovací omezena tím, že se oznámení neprovádí ve zvláštních případech, jako například možnost zmaření účelu inspekční činnosti.⁷⁸

Při zahájení je nutné, aby pracovníci ČŠI splnili svou povinnost předložení pověření k vykonání návštěvy a také prokázání se příslušnými doklady,⁷⁹ zmíněnými v kapitole týkající se práv a povinností těchto osob. Z inspekčních zpráv dostupných na internetových stránkách ČŠI⁸⁰ lze vysledovat, že doba, kterou zabere komplexní inspekce se pohybuje v řádu jednotek dnů. Během tohoto časového úseku zjišťují členové týmu stav, o kterém neexistují další důvodné pochybnosti, sbírají prokazující podklady a prověřují zjištěné údaje. Konečné nálezy jsou zpracovávány do formy konkrétního výstupu, jenž je poté dozorovanému poskytnut, nicméně některé jednotlivé závěry se oznamují již dříve v průběhu inspekce, například pokud je možné provést odstranění takovýchto zjištěných nedostatků na místě.⁸¹

Školský zákon umožňuje ČŠI, v § 174 odstavci 15, provádět její činnost i dálkově skrze elektronický sběr dat a zjišťování údajů, což je nicméně podmíněno pouze odůvodněnými případy, za které si lze dosadit například uzavření škol v důsledku pandemie viru Covid 19. Tato možnost byla do školského zákona zavedena novelou v roce 2016.⁸² K postupu je využíván informační systém veřejné správy s názvem InspIS DATA. Systém obsahuje formuláře vytvářené přímo ČŠI a vyplňované mimo jiné i řediteli škol a školských zařízení, pedagogy a studenty a na základě tohoto dochází ke sběru dat, aniž by pracovníci museli osobně navštívit konkrétní subjekty. Podle mého názoru jde o vhodnou alternativu pro případy uzavření škol, jako tomu bylo v nedávné minulosti. Dále bych však například za vhodné považoval i to,

⁷⁷ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 3 a 5. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

⁷⁸ Tamtéž, s. 5.

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ Česká školní inspekce. *Registr inspekčních zpráv* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 21. února 2023]. Dostupné z: <https://csicr.cz/cz/Registr-inspekcnich-zprav>

⁸¹ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 6. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

⁸² Článek I., bod č. 83 zákona č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

kdyby se pracovníci ČŠI účastnili jako pozorovatelé také případné distanční výuky probíhající na různých platformách.

Po ukončení inspekční činnosti je potřeba, aby byly všechny údaje zaznamenány ve formě zmíněných elektronických formulářů a aby byl vypracován konkrétní výstup. Dozorovaný musí být seznámen s jeho obsahem a pracovníci ČŠI mu musí poskytnout jeho vlastní výtisk. Mimo to je nutností, aby byl výstup s kontrolovanou institucí projednán. Zde má osoba zastupující kontrolovaného možnost odmítnout převzetí či seznámení se s výsledkem. Pracovníci ČŠI ji musí poučit o možnostech dalšího postupu. Pokud je osoba ve stanovené lhůtě nevyužije, je výstup zaslán zřizovateli a případně i dalším subjektům.⁸³ Jednotlivé výstupy inspekční činnosti včetně možností dalšího postupu jsou v podrobnostech rozebrány v dalších kapitolách této práce.

Jestliže je během inspekce zjištěno závažné porušení stanovených povinností, jako následek může ČŠI uplatnit svou pravomoc podat návrh na odvolání ředitele instituce jejímu zřizovateli. To se však týká pouze veřejných škol.⁸⁴ Pokud nejsou přijata potřebná opatření k nápravě nedostatků v určených lhůtách, může se osoba dopustit přestupku, za který jí bude uložena sankce. ČŠI má také pravomoc podat návrh na výmaz školy nebo školského zařízení ze školského rejstříku, což ale může provést pouze ÚŠI. Dalším následkem závažného neplnění povinností může být oznámení orgánu příslušnému podle oblasti, ve které došlo k porušení. Příkladem může být oznámení orgánům činným v trestním řízení, jestliže existuje důvodné podezření ze spáchání trestné činnosti.⁸⁵

3.6 Součásti inspekční činnosti

Právní úprava v § 174 školského zákona poskytuje základní pohled na součásti inspekční činnosti ČŠI. V první řadě získává nezbytné informace, čehož je dosaženo například tak, že pracovníci pozorují proces poskytování vzdělávání u daného subjektu, mohou provádět rozhovory s pedagogy a čerpají z dokumentů, které jim byly ředitelem či jinou oprávněnou osobou poskytnuty. Údaje se vztahují ke konkrétnímu tématu a proto hovoříme o těchto aktivitách jako o tematickém šetření.⁸⁶ Následně jsou analyzovány a v celkovém souhrnu s informacemi z ostatních provedených inspekcí tvoří podklad pro hodnocení vzdělávací

⁸³ § 174 odstavec 11 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁴ Tamtéž, odstavec 14.

⁸⁵ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 9-10. Dostupné z: https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs_/Vymezeni_CSI_.pdf

⁸⁶ RIGEL, Filip a kol. *Školský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 762. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

soustavy v ČR. Vedle získávání a analýzy dat je stěžejní součástí inspekční činnosti i hodnocení a kontrola.

3.6.1 Hodnocení

Předmětem hodnocení prováděného ČŠI je především samotné poskytování vzdělávání u konkrétních škol a školských zařízení. Zde jde o soulad se školními vzdělávacími programy⁸⁷, což jsou dokumenty, jež vydávají a zveřejňují ředitelé.⁸⁸ V případě VOŠ se však neuplatní, a proto se hodnotí soulad s akreditovanými studijními programy, podle kterých probíhá výuka na VOŠ.⁸⁹ Dále se evaluace zaměřuje na to, jak jsou naplňovány jednotlivé školní vzdělávací programy a také, zda-li jsou v souladu s rámcovými vzdělávacími programy, které vydává MŠMT a určují například základní obsah oboru, jeho organizaci či podmínky pro průběh a ukončení vzdělávání.⁹⁰ V neposlední řadě hodnotí ČŠI vzdělávací soustavu jako celek. Na základě evaluace je tak možné přiblížit podobu vzdělávací soustavy a posoudit její vývoj v čase.

Evaluace probíhá podle hodnotících kritérií, jež vytváří samotná ČŠI v různých podobách pro jednotlivé druhy a typy škol a školských zařízení. To považuji za vhodné, jelikož by nebylo na místě, aby inspekce sledovala totožná kritéria například v případě gymnázií a středních odborných škol. Následně předkládá ČŠI kritéria MŠMT ke schválení a jsou zveřejněna na webu ČŠI.⁹¹ Primárně je vždy potřeba postupovat podle základních principů, které uvádí školský zákon. Jako fundamentální kritérium označuje především „účinnost podpory rozvoje osobnosti dítěte, žáka a studenta a dosahování cílů vzdělávání ze strany škol a školských zařízení.“⁹² Důležitý, u této části inspekční činnosti, je ale také dříve zmiňovaný subjektivní faktor. Osobně se ztotožňuji s názorem, že je nutné, aby osobní pohled školního inspektora při hodnocení nepřevažoval a byla tak dodržena potřebná míra objektivity a nevznikaly neodůvodnitelné rozdíly. Právě proto existují kritéria hodnocení a další nástroje, které vytvářejí určitý rámec pro evaluaci. Podle slov současného ÚŠI Tomáše Zatloukala nelze nikdy dosáhnout toho, aby byla subjektivita zcela vyloučena, nicméně je nutné snažit se o její minimalizaci.⁹³

⁸⁷ Tamtéž, s. 762-763.

⁸⁸ § 5 odstavec 3 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ Tamtéž, § 3 odstavec 3.

⁹⁰ Tamtéž, § 4.

⁹¹ Česká školní inspekce. *Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání na školní rok 2022/2023* [online]. csicr.cz, 2022 [cit. 17 února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Kriteria-hodnoceni/Kriteria-hodnoceni-podminek-prubehu-a-vysledku-vz>

⁹² § 174 odstavec 8 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁹³ FRANKLOVÁ, Zoja. Inspekce už nebude formální. *Vzdělávání* [online databáze], 2013, č. 4 [cit. 22. února 2023]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/vystupy/inspekce-uz-nebude-formalni.html>

3.6.2 Kontrola

Na rozdíl od hodnocení má být tato součást zcela objektivní. Spočívá totiž v srovnání sledovaného stavu s vymezeným žádoucím stavem, a proto je snazší pro pracovníka zachovat svůj objektivní přístup. Klíčovým právním předpisem, jenž upravuje tento institut je kontrolní řád. Ten ve svém § 2 hovoří o kontrole jako zjišťování toho, „...*jak kontrolovaná osoba plní povinnosti, které jí vyplývají z jiných právních předpisů nebo které jí byly uloženy na základě těchto předpisů.*“⁹⁴ Jestliže při jejím provádění vyjde najevo porušení některé ze stanovených povinností, je kontrolující subjekt, v tomto případě ČŠI, oprávněn požadovat po kontrolované osobě, zde škole, školskému zařízení či obdobné instituci, aby napravila zjištěné nedostatky a informovala ji o tom nazpět.

Školský zákon rozvádí kontrolní činnost ČŠI třemi ustanoveními. První v § 174 odstavci 2 písmenu d) hovoří o kontrole souladu chodu dozorovaného subjektu s právními předpisy, avšak nemůže se jednat o jakékoliv normy, nýbrž pouze o ty, jež se svým obsahem zaměřují na vzdělávání a školské služby. Základním předpisem je samotný školský zákon, dále na ústavní úrovni je to Listina základních práv a svobod⁹⁵, jež obsahuje práva týkající se i školství, nebo na podzákoné úrovni různé vyhlášky.⁹⁶ Druhé ustanovení, uvedené v § 174 odstavci 2 písmenu e), se týká kontroly nakládání s finančními prostředky, které školy a školská zařízení získávají od státu podle daných pravidel, tak aby nedocházelo k jejich možnému zneužívání. Tyto finance jsou poskytovány jak veřejným, tak soukromým i církevním vzdělávacím institucím. Kontrolou je podle § 174 odstavce 4 školského zákona též činnost, kterou vykonává ČŠI vůči zahraničním školám, jež byly popsány v kapitole týkající se dozorovaných subjektů. Zde ČŠI kontroluje například soulad s vnitrostátním právním řádem nebo materiální a personální zajištění fungování školy.

Blíže vymezuje kontrolu prováděnou v rámci inspekci dokument Základní vymezení činností, obsahu a forem práce ČŠI, který je zveřejněn na jejím webu⁹⁷ a vychází svým obsahem z Inspekčního řádu. Zde je kromě souladu s právními předpisy a nakládání s poskytnutými finančními prostředky uvedena také kupříkladu kontrola dodržování dalších pravidel, které nemají charakter právní normy, či různých rozhodnutí, kterými jsou stanoveny další povinnosti

⁹⁴ § 2 zákona č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, v planém znění.

⁹⁵ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ Těmito předpisy jsou například vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, či vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 2. Dostupné z: https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

pro školy a školská zařízení.⁹⁸ Mimo to je obsahem těchto aktivit i zjišťování toho, zda má příslušný dozorovaný subjekt stanovená potřebná finanční a provozní kritéria. Tyto podmínky blíže upravují chod kontrolované osoby a využívání financí. Dále ČŠI sleduje vnitřní kontrolní systém subjektu z pohledu jeho kvality a funkčnosti, což se však týká pouze veřejných škol.⁹⁹ Ten slouží k tomu, aby školy i školská zařízení samy odhalovaly nedostatky a zároveň prováděly vlastní hodnocení chodu instituce. Důležitou součástí je i kontrola toho, zda dozorovaný subjekt přijímá potřebná a dostatečná opatření v případě zjištění nedostatků.

3.7 Výstupy činnosti

Vzhledem k tomu, že inspekce je formalizovaným postupem orgánu veřejné správy, je vhodné, aby existoval určitý formální výstup. Výsledkem práce školních inspektorů a kontrolních pracovníků je proto vždy určitý typ dokumentu, který slouží ke shrnutí získaných poznatků a vyvozených závěrů. Takové dokumenty označuje školský zákon v § 174 odstavci 10 jako výstupy inspekční činnosti a provádí zde i jejich taxativní výčet. Jsou jimi inspekční zpráva, protokol o kontrole, tematická zpráva a výroční zpráva ČŠI. Každý z nich se vztahuje k jiné části inspekční činnosti a má jiný účel i obsahové a formální náležitosti.

3.7.1 Inspekční zpráva

Spolu s protokolem o kontrole se jedná o nejčastější výstup inspekční činnosti. Je zpracovávána po skončení konkrétní inspekce a je výsledkem hodnotících činností. Formální náležitosti jsou především označení ČŠI a příslušného inspektorátu, jenž provedl vizitaci ve škole či školském zařízení nebo elektronické zjišťování údajů. Jako další je to název „Inspekční zpráva“ a číslo jednací daného případu. Nutností je také termín a místo konání inspekce, identifikace školních inspektorů a kontrolních pracovníků, jež byli součástí inspekčního týmu a jejich podpisy a datum vyhotovení dokumentu. V případě účasti přizvaných osob je potřebná i jejich identifikace a zároveň důvod, pro který byly součástí inspekce. Vedle údajů týkajících se ČŠI je rovněž nutné uvést informace o dozorovaném subjektu. Těmi jsou jeho název, sídlo, právní forma, kontakt, zřizovatel a osoba, která v dané situaci instituci zastupuje, což bývá nejčastěji ředitel školy či školského zařízení. Na závěr je též potřebný datum převzetí a podpis této osoby, kterým stvrzuje ono převzetí a projednání inspekční zprávy.¹⁰⁰

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Tamtéž, s. 3.

¹⁰⁰ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činnosti, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 6-7. Dostupné z: https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

Obsahové náležitosti představují zejména předmět inspekční činnosti, který s odkazem na konkrétní ustanovení školského zákona vyjadřuje, na co se pracovníci ČŠI zaměřovali. Dále je to charakteristika dozorovaného subjektu především skrze jeho právní formu, působení či počet členů personálu. Poté je důležité též komplexní hodnocení zjištěných skutečností v oblasti podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle stanovených kritérií. V obsahu inspekční zprávy nesmí chybět ani závěr, v němž je nastíněn vývoj subjektu od předchozí inspekční návštěvy, jeho silné i slabé aspekty, pokud je to účelné, nebo návrhy na zlepšení fungování či v případě nedostatků nenapravených na místě také potřebné lhůty. Nepostradatelnými náležitostmi jsou i poučení o dalším možném postupu a seznam podkladů na základě kterých došla ČŠI k uvedeným závěrům.¹⁰¹

Z pohledu procesních požadavků je potřeba zpracovat dva stejnopisy inspekční zprávy a to z toho důvodu, aby jeden z nich zůstal inspektorátu ČŠI a druhý byl předán subjektu, jenž byl předmětem inspekce. Lhůta pro vyhotovení je standardních 30 dnů od skončení inspekce s možností prodloužení na maximálně 60 dnů, což je podmíněno zvláště složitými případy a souhlasem ředitele inspektorátu.¹⁰² Umožnění prodloužení lhůty je dle mého názoru zcela na místě, vzhledem k tomu, že nemusí být vždy v silách inspekčního týmu, aby splnil lhůtu základní, například z důvodu objemu zjištěných informací, jejichž analýzu a zhodnocení nelze provést v tak krátkém čase. Po jejím vyhotovení je předána řediteli nebo jiné zastupující osobě a je s nimi projednán její obsah. Doba, po kterou musí být dokument uložen je 10 let a platí stejně jak pro inspektorát, tak i pro kontrolovaný subjekt.¹⁰³ Ke zveřejňování slouží Registr inspekčních zpráv a InspIS PORTÁL, což je jeden z dalších informačních systémů využívaných ČŠI.

Česká školní inspekce. *Registr inspekčních zpráv* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 21. února 2023]. Dostupné z: <https://csicr.cz/cz/Registr-inspekcnich-zprav>

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Česká školní inspekce. *Základní vymezení činnosti, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 7. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

¹⁰³ Tamtéž.

3.7.2 Protokol o kontrole

Tento dokument je výstupem kontroly jako součástí inspekční činnosti. Školský zákon se mu blíže nevěnuje, nicméně právní úpravu poskytuje kontrolní řád v § 12. Formální požadavky na podobu protokolu jsou v podstatě totožné s těmi, jež musí splňovat inspekční zpráva. Navíc zde přibývá jen vyjádření časového úseku reprezentujícího kontrolované období a odkaz na konkrétní ustanovení zákona, na základě kterého činnost probíhá.¹⁰⁴ Z hlediska obsahu je nutné, aby protokol vždy vymezoval předmět kontroly, jímž může být dodržování příslušných právních předpisů a nakládání s finančními prostředky poskytovanými státem. Dále jsou obsahem kontrolní zjištění vyjadřující, zda-li k porušení povinností došlo či nikoliv spolu se seznamem podkladů, ze kterých ČŠI vycházela. Stejně jako u inspekční zprávy i zde může být stanovena lhůta pro přijetí opatření napravujících případné nedostatky a na závěr je potřebné kontrolovanou osobu písemně poučit o možnostech dalšího jednání.¹⁰⁵

Vzhledem k tomu, že kontrola probíhá zároveň s hodnocením v rámci inspekční činnosti, tak i procesní požadavky na protokol jsou shodné s těmi pro inspekční zprávu. Tudíž zde opět platí povinnost dvojího vyhotovení, stejná lhůta včetně možnosti prodloužení a totožná pravidla pro uložení. Odlišné je pouze jejich zveřejňování, které není automatické, ale řídí se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. V případě zájmu o zveřejnění musí osoba podat žádost o poskytnutí informací ČŠI.¹⁰⁶

3.7.3 Tematická zpráva

Jedná se o výstup z tematického šetření, kdy ČŠI sbírá a analyzuje informace o vzdělávací soustavě v konkrétních oblastech. Tyto zprávy se věnují předem určeným tématům a „*shrnují poznatky z průběžné inspekční činnosti.*“¹⁰⁷ Školský zákon proto neuvádí žádné požadavky na formu a obsah dokumentu či pravidelnost provádění tematických šetření. Je tedy na úvaze ČŠI, v jaké míře a jak často bude tyto aktivity vykonávat. Jediný požadavek, stanovený školským zákonem v § 174 odstavci 12, se týká zveřejnění, které musí proběhnout bez zbytečného odkladu po vyhotovení. Místem pro publikaci jsou opět webové stránky ČŠI. Ačkoliv nejsou požadavky na obsah nijak definovány na obecné úrovni, lze z jednotlivých dostupných tematických zpráv vysledovat určité podobnosti. Těmi je například úvod, shrnutí

¹⁰⁴ § 12 odstavec 1 písmeno b) kontrolního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činnosti, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 7. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

¹⁰⁶ RIGEL, Filip. In: RIGEL, Filip a kol. *Školský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 765. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

¹⁰⁷ HORÁKOVÁ, Monika. In: SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, s. 207.

hlavních zjištění nebo doporučení ČŠI.¹⁰⁸ Absence bližších požadavků na obsah a rozsah tematických zpráv je dle mého mínění zcela pochopitelná vzhledem k odlišnosti jednotlivých témat.

3.7.4 Výroční zprávy

Výroční zprávy jsou výstupem inspekční činnosti prováděné během jednoho školního roku. Školský zákon v § 174 odstavci 13 přibližuje pouze obsah a publikaci. Ke zveřejňování dochází pravidelně jednou za kalendářní rok, a to v prosinci. Obsahem jsou „...*souhrnné poznatky o stavu vzdělávání a vzdělávací soustavy*...“¹⁰⁹ Tyto publikace jsou komplexním přehledem a poskytují pohled na vzdělávací soustavu ČR jako celek. Zároveň slouží jako podklad pro hodnocení soustavy prováděné ČŠI. Výroční zprávy se samozřejmě každý rok liší z hlediska informací, jež jsou jejich obsahem, nicméně určitá pravidelnost se projevuje v jejich struktuře. V každém vydání jsou například celkové poznatky rozděleny podle jednotlivých stupňů a druhů vzdělání nebo je obsaženo shrnutí mezinárodní spolupráce. Dokument však neposkytuje pouze údaje o vzdělávací soustavě, ale je i zdrojem informací o četnosti a kvalitě činnosti ČŠI za uplynulý školní rok.¹¹⁰

¹⁰⁸ Česká školní inspekce. *Tematické zprávy* [online]. csicr.cz, 12. prosince 2022 [cit. 22. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/cz/DOKUMENTY/Tematicke-zpravy>

¹⁰⁹ § 174 odstavec 13 školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁰ Česká školní inspekce. *Výroční zprávy* [online]. csicr.cz, 20 prosince 2022 [cit. 22. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/cz/DOKUMENTY/Vyrocnizpravy>

3.8 Možnosti obrany

Jak v průběhu, tak i po ukončení inspekční činnosti má dozorovaný subjekt právo využít různých možností ke své obraně, jestliže považuje postupy ČŠI za nezákonné či nesprávné. Stěžejními jsou připomínky a námitky, jež se podávají podle toho, o jaký výstup se jedná. Vedle nich však lze uplatnit také podnět k vyloučení pro podjatost, stížnost podle § 175 správního řádu, či podání Veřejnému ochránci práv (dále jen „VOP“). Mimo působení ČŠI se lze bránit pomocí řádných a mimořádných opravných prostředků v případě, že je pro nesplnění povinností zahájeno vůči kontrolovanému subjektu řízení o správním deliktu.

3.8.1 Připomínky a námitky

Připomínky se uplatňují vůči inspekční zprávě dle § 174 odstavce 10 školského zákona ve lhůtě 14 dnů od jejího převzetí osobou oprávněnou zastupovat školu či školské zařízení. Projevuje se zde zásada jednoinstančnosti, jelikož připomínky směřují zpět k inspekčnímu týmu a ten k nim vypracovává své stanovisko, jež musí být projednáno s ředitelem inspektorátu. Inspekční zpráva spolu s připomínkami a stanoviskem týmu je poté odeslána zřizovateli a případně dalším orgánům.¹¹¹ Tento institut však není opravným prostředkem, nýbrž se jedná o jakousi možnost, nikoli povinnost, oprávněné osoby se vyjádřit ke skutečnostem zjištěným inspekcí.¹¹² Ve správním soudnictví není možné inspekční zprávu přezkoumat. To potvrzuje Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) například v rozsudku ze dne 31.5.2011 s číslem jednacím 9 As 11/2011-74, který uvádí, že inspekční zpráva „...není rozhodnutím ve smyslu § 65 a násl. s. ř. s., a nepodléhá tedy samostatnému přezkumu ve správním soudnictví“¹¹³ a v další judikatuře.¹¹⁴

Námitky jsou prostředkem obrany proti protokolu o kontrole a stejně jako tento výstup jsou upraveny kontrolním řádem. V § 13 odstavci 1 kontrolního řádu je stanoveno, že se podávají kontrolnímu orgánu. zde ČŠI, ve lhůtě 15 dní ode dne převzetí protokolu, jestliže ČŠI nestanoví jinak. V případě uplatnění je nutné dodržet písemnost, jasnou formulaci tak, aby bylo znát vůči čemu jsou podávány a odůvodnění.¹¹⁵ Pokud nebudou tyto náležitosti splněny, bude

¹¹¹ Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017, s. 8. Dostupné z:

https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

¹¹² RIGEL, Filip. In: RIGEL, Filip a kol. *Školský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 765.

Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

¹¹³ Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května 2011, sp. zn. 9 As 11/2011-74.

¹¹⁴ Například Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2006, sp. zn. 3 Aps 2/2005-44, který vylučuje přezkum inspekční zprávy podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ § 13 odstavec 2 kontrolního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

shledána nedůvodnost námitek. Jejich vyřízení je, podle § 14 kontrolního řádu, zaprvé úkolem vedoucího inspekčního týmu či kontrolního pracovníka, kteří mohou provést pouze autoremeduru, a to v 7denní lhůtě. Po jejím marném uplynutí § 14 uvádí další lhůtu, tentokrát 30denní s možností prodloužení o dalších 30 dnů, pro nadřízeného pracovníka, v tomto případě ředitele krajského inspektorátu, aby námítky vyřídil. V případě probíhajícího správního řízení o správním deliktu, kterého se v rámci inspekce dopustil kontrolovaný subjekt, mohou být námítky vyřízeny i v tomto řízení. Komentář k § 14 kontrolního řádu uvádí, že právní úprava záměrně používá pojem „vyřízení“ a nikoliv „rozhodnutí“ v případě námitek, aby z toho jasně vyplývalo, že se jedná o akt, jenž sám nezakládá práva ani povinnosti.¹¹⁶ To je důležité z hlediska dalšího přezkumu. NSS ve své judikatuře potvrzuje, že je tento akt vyloučen ze soudního přezkumu ve správním soudnictví.¹¹⁷

Jak připomínky, tak i námítky by se mohly v tomto ohledu zdát jako neúčinné, jelikož není možné dožadovat se soudní ochrany po jejich vyřízení. Osobně to však nepovažuji za příliš velký problém, poněvadž jak bylo zmíněno výše, jejich vyřízení jakožto akt ČŠI nezasahuje do práv a povinností dozorovaných subjektů. Například možnost vyjádření se skrze připomínky vůči inspekční zprávě je dle mého názoru dostačující vzhledem k tomu, že jak zpráva, tak i připomínky a jejich vyřízení jsou následně poskytovány zřizovateli. Ten tak získá ucelený pohled na problematiku, jelikož nebude informován pouze ze strany ČŠI, ale i ze strany dozorovaného subjektu.

3.8.2 Další způsoby obrany

Dalšími možnostmi, jak se bránit proti postupu ČŠI jsou podnět k vyloučení člena inspekčního týmu pro podjatost a stížnost podle § 175 správního řádu. O vyloučení úřední osoby pojednávala kapitola Vykonavatelé. Stížnost směřuje „...proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li tento zákon jiný prostředek ochrany.“¹¹⁸ Z toho vyplývá, že se stížnost nepoužije vůči konkrétním formalizovaným aktům, ale spíše v případě nevhodného chování či nepřiměřených postupů pracovníka ČŠI, pokud nelze použít jiný prostředek zakotvený v zákoně. V § 175 odstavcích 3 a 4 správního řádu je umožněno podat ji jak ústně, tak i písemně u správního orgánu, který úkony provádí, v tomto případě tedy daný inspektorát ČŠI. Odstavce 5 a 6 v § 175 správního řádu stanovují 60denní

¹¹⁶ LIBOSVÁR, Ondřej. In: JEMELKA, Luboš a kol. *Zákon o kontrole. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 176-184. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

¹¹⁷ Například Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. dubna 2013, sp. zn. 3 Aps 9/2012-29.

¹¹⁸ § 175 odstavec 1. správního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

lhůtu s omezenou možností jejího překročení, povinnost ČŠI vyrozumět stěžovatele o případném vyřízení a pokud je stížnost, byť jen z části důvodná, tak i povinnost přijmout potřebná opatření k nápravě. V § 175 odstavci 7 je upravena i možnost stěžovatele obrátit se na nadřízený orgán.

Dále lze využít i podání adresované VOP. Do jeho působnosti spadá mimo jiné i přezkum správnosti postupu správních orgánů, tudíž i ČŠI. VOP provádí šetření aktivit ČŠI a jiných úřadů na základě podnětu adresáta, podnětu, který mu postoupí poslanec, senátor nebo jedna z komor Parlamentu ČR, či z vlastní vůle.¹¹⁹ Pokud shledá pochybení v postupu, vyhotoví zprávu, kterou zašle správnímu úřadu, v tomto případě ČŠI, která má následně 30 dní na vyjádření.¹²⁰ Jestliže ČŠI nepřijme dostatečná nápravná opatření, nebo se nevyjádří ve stanovené lhůtě, vydá VOP závěrečné stanovisko, ve kterém může navrhnout určitá opatření k nápravě sám.¹²¹ Po doručení závěrečného stanoviska běží další 30denní lhůta pro to, aby se ČŠI nebo jiný úřad mohl vyjádřit. Jestli to ve lhůtě neprovede nebo jsou-li přijatá opatření opět nedostačující, může VOP informovat nadřízený orgán, zde MŠMT, nebo může případ uveřejnit.¹²² Působnost vůči ČŠI reprezentuje například případ z roku 2020, kdy zástupkyně VOP zpracovala zprávu týkající se postupu ČŠI při vyřízení stížnosti, jejímž obsahem byl nesouhlas s postupem školy při řešení problému začleňování transgender žáka.¹²³ Na to následně ČŠI zareagovala tak, že nebyla shledána pochybení a z tohoto důvodu VOP vydal závěrečné stanovisko.¹²⁴ Ačkoliv tento způsob obrany neumožňuje přímo vynutit nápravu, považují jej za vhodný doplněk ostatních možností, jelikož například skrze zveřejnění závěru případu může VOP ovlivnit veřejné mínění o ČŠI.

¹¹⁹ § 9 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ § 18 odstavec 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹ Tamtéž, odstavec 2.

¹²² § 20 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

¹²³ Veřejný ochránce práv: Zpráva o šetření ve věci postupu České školní inspekce v případě začlenění trans žáka do třídního a školního kolektivu ze dne 8. července 2020, sp. zn. 4760/2019/VOP/KS, č.j. KVOP-14879/2020.

¹²⁴ Veřejný ochránce práv: Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci postupu České školní inspekce v případě začlenění trans žáka do třídního a školního kolektivu ze dne 15. prosince 2020, sp. zn. 4760/2019/VOP/KS, č. j. KVOP-49278/2020.

3.9 Vývoj inspekční činnosti

Z pravidelně vydávaných výročních zpráv ČŠI lze zjistit informace jak o vzdělávací soustavě, tak i o její činnosti. Součástí každé výroční zprávy je i přehled inspekční činnosti ČŠI za uplynulý školní rok. Ten poskytuje data o počtu provedených inspekcí, rozdělená podle jednotlivých typů škol a školských zařízení. Samostatně se lze dozvědět, kolik inspekcí bylo provedeno v MŠ, ZŠ, SŠ, VOŠ a ZUŠ. To samé platí i pro školská zařízení. ČŠI se v těchto přehledech zabývá těmi, která poskytují služby zájmového vzdělávání či školního stravování nebo vykonávají ústavní nebo ochrannou výchovu. Vlastní kategorii mají i ostatní školy a školská zařízení. U každého typu instituce je inspekční činnost dále rozdělena podle toho, jakým způsobem byla zahájena. Kromě uvedeného poskytuje přehled i další informace jako například počty hospitací či provedených tematických šetření.¹²⁵

Pro účely této práce je vývoj posuzován v časovém období představujícím 5 posledních uplynulých školních let. Jako první je tedy předmětem pozorování školní rok 2017/2018. Zde lze vyčíst, že v případě MŠ byla provedena inspekční činnost v celkovém počtu 990, u ZŠ 840, SŠ 283, VOŠ 26 a v rámci ZUŠ 62. Co se týče školských zařízení, tak u těch, která poskytují služby zájmového vzdělávání bylo provedeno 767 inspekcí, u institucí vykonávajících ústavní nebo ochranou výchovu 48 a u zařízení školního stravování celkem 1378. V případě ostatních škol a školských zařízení byla inspekční činnost provedena ve výši 119 inspekcí.¹²⁶ Tyto údaje poslouží jako základ pro posouzení dalšího vývoje.

V následujícím školním roce 2018/2019 došlo k poklesu celkového počtu provedených inspekčních činností pouze u MŠ, ZŠ, školských zařízení poskytujících služby zájmové vzdělávání a zařízení školního stravování. Naopak růst se projevil v případě SŠ, VOŠ, školských zařízení vykonávajících ústavní nebo ochranou výchovu a ostatních institucí, zatímco u ZUŠ nedošlo k žádné změně.¹²⁷ Během školních let 2019/2020 a 2020/2021 proběhlo značné snížení ve všech zkoumaných oblastech. V rámci roku 2020/2021 však bylo provedeno

¹²⁵ Pro srovnání například Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2022, s. 12. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%20c5%99%20adlohy/Dokumenty/Vyrocnizprava_2021_2022_everze.pdf

¹²⁶ Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2017/2018 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2018, s. 8-9. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/Obr%20c3%a1zky%20ke%20c4%8d1%20c3%a1nk%20c5%afm/2018/Vyrocnizprava-CSI-2017-2018_final-verze.pdf

¹²⁷ Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2018/2019 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2019, s. 10-11. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%20c3%bdro%20c4%8dn%20c3%ad%20zpr%20c3%a1vy/VZ-CSI-2018-2019.pdf

velké množství distančních inspekcí u ZŠ a SŠ.¹²⁸ V následujícím a posledním zkoumaném školním roce 2021/2022 opět došlo k růstu počtu inspekčních činností u všech zmiňovaných typů škol a školských zařízení.¹²⁹

Jak lze vypožorovat ze zjištěných údajů, ve zkoumaném časovém úseku nedošlo k jednoznačnému růstu počtu vykonaných inspekčních činností. To považuji za zcela pochopitelné, jelikož ČŠI není úřadem, jehož cílem by bylo provádět co nejvíce vizitací. S neustále rostoucím počtem provedených inspekcí by totiž pochopitelně klesala kvalita jejich provádění. Z obecného hlediska je důležitější, aby byla inspekční činnost co nejkvalitnější a co nejvíce tak napomáhala vylepšovat vzdělávací soustavu v ČR. Druhým důvodem, který je viditelný především ve školních letech 2019/2020 a 2020/2021 je v té době probíhající pandemie viru Covid-19, v jejímž důsledku došlo, poprvé na základě mimořádného opatření Ministerstva zdravotnictví, k uzavření škol a školských zařízení.¹³⁰ Právě proto nemohla ČŠI řádně vykonávat svou činnost v podobě osobních návštěv. Adaptací na tuto situaci bylo provádění distančního zjišťování. Do budoucna by dle mého názoru bylo vhodné, aby se ČŠI dále věnovala problematice distanční výuky, jelikož je možné, že se stane běžnou součástí českého školství.

¹²⁸ Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2019/2020 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2020, s. 10. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%c3%bdro%c4%8dn%c3%ad%20zpr%c3%a1vy/Vyrocnizprava-Ceske-skolni-inspekce-2019-2020_zm.pdf

Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2021, s. 10. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/VZ_CSI_2021_e-verze_22_11.pdf

¹²⁹ Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2022, s. 10. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/Vyrocnizprava_2021_2022_everze.pdf

¹³⁰ Opatření Ministerstva zdravotnictví MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN, mimořádné opatření – uzavření základních, středních a vysokých škol od 11.3.2020.

Závěr

Role ČŠI a především její inspekční činnosti v českém školství je velmi důležitá. Především tyto aktivity napomáhají získávat významné údaje přispívající ke zlepšování vzdělávací soustavy v ČR. Školský zákon sice neposkytuje úplnou právní úpravu postavení a inspekční činnosti ČŠI, nicméně v řadě případů obsahuje odkazy na další právní předpisy s jejichž pomocí je možné získat komplexní pohled na to, jak činnost probíhá.

Hlavním záměrem práce bylo přiblížit postavení ČŠI a popsat inspekční činnost, kterou vykonává. K objasnění postavení byla využita jak obecná teorie správního práva, tak i jednotlivé termíny, se kterými právní úprava tento úřad spojuje. Inspekční činnost tato práce přibližuje jako jakýsi systematický postup ČŠI od jeho začátku, až do konce. Cíle přiblížení výsledků inspekce, včetně postupů, které lze využít k obraně proti nim, bylo dosaženo skrze rozpracování jednotlivých výstupů a dalších možných postupů, které lze vůči nim uplatnit. V neposlední řadě práce poskytla také možné důvody současné podoby vývoje inspekční činnosti ČŠI.

Jako problém v této oblasti by mohla působit na první pohled nedostatečná právní úprava, díky její necelistvosti a rozdělení do vícero předpisů. V konečném důsledku však není potřeba toto považovat za problém, jelikož i samotná ČŠI konkretizuje jednak své postavení, tak i aktivity, jež jsou součástí její působnosti, na interní úrovni formou vnitřních předpisů, dalších dokumentů a článků zveřejněných na jejích internetových stránkách. Mimo to se jako nesprávné může jevit též to, že není stanovena možnost, kterou by mohly být zvráceny závěry vyvozené ve výstupech, jelikož jak připomínky, tak i námítky slouží pouze jako vyjádření k těmto závěrům. Oproti tomu lze uvést, že na vyřízení připomínek či námitek se do jisté míry vždy podílí i ředitel inspektorátu a nejen pracovníci, kteří inspekci prováděli, čímž je zajištěn pohled nezúčastněné osoby. Vedle toho lze využít i další postupy.

V případě, že bude toto téma zpracováno dále v budoucnu, bylo by vhodné například začlenit do práce i praktické příklady z vykonaných inspekcí. Toho by bylo možné dosáhnout zejména účastí autora jako nezúčastněné osoby při provádění inspekční návštěvy, jestliže by se tato možnost naskytla. Dále by mohlo být pro práci přínosem porovnání průběhu inspekce ze strany ČŠI a z pozice školy nebo školského zařízení na konkrétním příkladu, čehož by šlo docílit kupříkladu skrze přiblížení toho, co musí školy, školská zařízení a další kontrolované subjekty vykonat v souvislosti s průběhem inspekční návštěvy.

Seznam zdrojů

Monografie

- BARTOŠOVÁ, Jana a kol. *Od školdozorce k inspektorovi: historie školní inspekce*. 1. vydání. Praha: Česká školní inspekce ve spolupráci s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského, 2019, 118 s.
- JEMELKA, Luboš a kol. *Zákon o kontrole. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, 365 s. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
- KOPECKÝ, Martin. *Správní právo. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, 573 s.
- PICHRT, Jan a kol. *Zákon o státní službě. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2020, 1324 s.
- RIGEL, Filip a kol. *Školský zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, 838 s. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>
- SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 512 s.
- SLÁDEČEK, Vladimír a kol. *Správní právo – zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2022, 576 s.

Právní předpisy

- Císařský patent č. 195/1855 ř.z., kterým se vyhláší úmluva (konkordát) uzavřená mezi Svatou Stolicí a Rakouským císařstvím. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/195-1855.htm>
- Nařízení vlády č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů.
- Opatření Ministerstva zdravotnictví MZDR 10676/2020-1/MIN/KAN, mimořádné opatření – uzavření základních, středních a vysokých škol od 11.3.2020.
- Vyhláška MŠMT č. 17/2005 Sb., o podrobnějších podmínkách organizace České školní inspekce a výkonu inspekční činnosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 564/1990 Sb., České národní rady o státní správě a samosprávě ve školství.
- Zákon č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolní, základní, střední, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

- Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. května 2011, sp. zn. 9 As 11/2011-74.
- Nejvyšší správní soud: Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2006, sp. zn. 3 Aps 2/2005-44.

Dokumenty VOP

- Veřejný ochránce práv: Závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě ve věci postupu České školní inspekce v případě začlenění trans žáka do třídního a školního kolektivu ze dne 15. prosince 2020, sp. zn. 4760/2019/VOP/KS, č. j. KVOP-49278/2020.
- Veřejný ochránce práv: Zpráva o šetření ve věci postupu České školní inspekce v případě začlenění trans žáka do třídního a školního kolektivu ze dne 8. července 2020, sp. zn. 4760/2019/VOP/KS, č.j. KVOP-14879/2020.

Dokumenty ČŠI

- Česká školní inspekce. *Koncepční záměry inspekční činnosti České školní inspekce na období 2014-2020* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2013. Dostupné z: https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Ostatn%c3%ad/Koncepcni_zamery_2014_2020.pdf

- Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2017/2018 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2018. Dostupné z:
https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/Obr%20a1zky%20ke%20c4%8dl%20a1nk%20afm/2018/Vyrocní-zprava-CSI-2017-2018_final-verze.pdf
- Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2018/2019 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2019. Dostupné z:
https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%20bdro%20c4%8dn%20ad%20zpr%20a1vy/VZ-CSI-2018-2019.pdf
- Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2019/2020 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2020. Dostupné z:
https://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/V%20bdro%20c4%8dn%20ad%20zpr%20a1vy/Vyrocní-zprava-Ceske-skolni-inspekce-2019-2020_zm.pdf
- Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2020/2021 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2021. Dostupné z:
https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%20c5%99%20adlohy/Dokumenty/VZ_CSI_2021_e-verze_22_11.pdf
- Česká školní inspekce. *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2021/2022 – výroční zpráva ČŠI* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2022. Dostupné z:
https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2022_p%20c5%99%20adlohy/Dokumenty/Vyrocní-zprava_2021_2022_everze.pdf
- Česká školní inspekce. *Schéma organizační struktury* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2020. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/getattachment/4de72846-8143-47de-8558-97ce3b9328c6/Platne-schema-organizacni-struktury.aspx>
- Česká školní inspekce. *Základní vymezení činností, obsahu a forem práce České školní inspekce* [online]. Praha: Česká školní inspekce, 2017. Dostupné z:
https://www.csicr.cz/html/Vymezeni_CSI/resources/_pdfs/_Vymezeni_CSI_.pdf

Internetové zdroje

- Česká školní inspekce. *Informační systémy* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 14. února 2023]. Dostupné z: <https://csicr.cz/cz/Informacni-systemy/Informacni-systemy>
- Česká školní inspekce. *Kariéra* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 11. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Kariera>
- Česká školní inspekce. *Krajské inspektoráty* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 15.12.2022]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Kontakty/Krajske-inspektoraty>
- Česká školní inspekce. *Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání na školní rok 2022/2023* [online]. csicr.cz, 2022 [cit. 17. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Kriteria-hodnoceni/Kriteria-hodnoceni-podminek,-prubehu-a-vysledku-vz>
- Česká školní inspekce. *Legislativa* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 23. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/Legislativa>
- Česká školní inspekce. *O nás* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 20. ledna 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Zakladni-informace/O-nas>
- Česká školní inspekce. *Plán hlavních úkolů* [online]. csicr.cz, 2022 [cit. 20. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/DOKUMENTY/Plan-hlavnich-ukolu>
- Česká školní inspekce. *Registr inspekčních zpráv* [online]. csicr.cz, 2023 [cit. 21. února 2023]. Dostupné z: <https://csicr.cz/cz/Registr-inspekcnich-zprav>
- Česká školní inspekce. *Tematické zprávy* [online]. csicr.cz, 12. prosince 2022 [cit. 22. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/DOKUMENTY/Tematicke-zpravy>
- Česká školní inspekce. *Výroční zprávy* [online]. csicr.cz, 20. prosince 2022 [cit. 22. února 2023]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/DOKUMENTY/Vyrocnizpravy>
- EURYDICE. *10.2 Pracovníci inspekce v předškolním a školním vzdělávání* [online]. Eurydice.eacea.ec.europa.eu, 19. září 2022 [cit. 12. února 2022]. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czech-republic/pracovnici-inspekce-v-predskolnim-skolnim-vzdelavani>
- FRANKLOVÁ, Zoja. *Inspekce už nebude formální. Vzdělávání* [online databáze], 2013, č. 4 [cit. 22. února 2023]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/vystupy/inspekce-uz-nejbude-formalni.html>

- MĚŘINSKÁ, Jitka. Kontrola versus inspekce. *Pedagogická orientace* [online databáze], 2002, roč. 12, č. 3 [cit. 9. února 2023]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/issue/view/648>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Organizační složky* [online]. msmt.cz, 2023 [cit. 15. prosince 2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/ministerstvo/organizacni-slozky-statu>
- Prezentační video o systému InspIS DATA. In: *YouTube* [online]. 7. ledna 2016 [cit. 14. února 2023]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=bLoEyetrn0AQ>. Kanál uživatele Česká školní inspekce.
- Veřejný ochránce práv. *Evidence stanovisek ombudsmana – vyhledávání* [online]. eso.ochrance.cz [cit. 28. února 2023]. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/>

Abstrakt

V této bakalářské práci zpracovávám téma „Česká školní inspekce a její inspekční činnost.“ Věnuji se její charakteristice, stručně historii, dále organizaci a postavení v systému orgánů veřejné správy a hlavně inspekční činnosti, kterou provádí. Cílem bylo poskytnout pohled na inspekční činnost jako celek a také rozpracovat její jednotlivé výsledky, včetně různých možností obrany. Na závěr posuzuji podobu vývoje inspekční činnosti za posledních 5 uplynulých školních let za pomoci výročních zpráv.

Abstract

In this bachelor thesis I am elaborating the topic „Czech School Inspectorate and its inspection activities.“ I focus on its characteristics, brief history, organisation, and position in the system of public administration bodies and mainly on the inspection activities it does. The aim was to provide a view of the inspection activities as a whole and also elaborate on its individual results, including various possibilities of defence. At the end, I review the shape of the development of the inspection activities over the past 5 school years using the annual reports.

Klíčová slova

školství, vzdělávání, Česká školní inspekce, inspekční činnost, hodnocení, kontrola, výstupy inspekční činnosti

Keywords

education department, education, Czech School Inspectorate, inspection activities, evaluation, control, outcomes of inspection activities